

10. Voplenko, N.N. (1983), *Sotsialisticheskaya zakonnost i primenenie prava* [Socialist legality and the enforcement of law], Izd-vo Saratovskoho universiteta, Saratov, Russia.

УДК 347.73: 351.71

СИСТЕМА СУЧАСНИХ ПРИНЦИПІВ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Ковальчук А.Ю., к.ю.н., доцент

*Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії
управління персоналом, вул. Фрометівська, 2, м. Київ, Україна
KovalchukAY@mail.ru*

У сучасних умовах входження України в світову політику та глобальні економічні відносини супроводжується потребою в розробленні концептуальних і методологічних підходів удосконалення механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки, його інтеграції в систему загальнодержавного управління. При цьому створення повноцінного механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки держави передбачає передусім вирішення широкого кола проблем, що стосуються формулювання насамперед критеріїв і принципів забезпечення фінансово-економічної безпеки. До системи принципів запропоновано зарахувати принцип контролю суспільства загалом, держави, органів місцевого самоврядування в особі різних органів, юридичних і фізичних осіб; принцип гуманізму, що базується на поважанні прав людини, її гідності й честі.

Ключові слова: безпека, механізм, принципи, система, фінансово-економічна безпека, державне управління.

СИСТЕМА СОВРЕМЕННЫХ ПРИНЦИПОВ МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Ковальчук А.Ю.

*Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом,
ул. Фрометовская, 2, г. Киев, Украина
KovalchukAY@mail.ru*

В современных условиях входение Украины в мировую политику и глобальные экономические отношения сопровождается потребностью в разработке концептуальных и методологических подходов к усовершенствованию механизма обеспечения финансово-экономической безопасности, его интеграции в систему общегосударственного управления. При этом создание полноценного механизма обеспечения финансово-экономической безопасности государства предполагает, прежде всего, решение широкого круга проблем, касающихся формулировки в первую очередь критериев и принципов обеспечения финансово-экономической безопасности. Систему принципов предложено дополнить принципом контроля общества в целом, государства, органов местного самоуправления в лице различных органов, юридических и физических лиц; принципом гуманизма, основанного на уважении прав человека, его достоинства и чести.

Ключевые слова: безопасность, механизм, принципы, система, финансово-экономическая безопасность, государственное управление.

THE SYSTEM OF MODERN PRINCIPLES OF THE MECHANISM OF PROVIDING THE FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

Kovalchuk A.Yu.

*Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law
of the Interregional Academy of Personnel Management, Frometivska Str., 2, Kyiv, Ukraine
KovalchukAY@mail.ru*

In modern conditions of Ukraine's entry into the world politics and global economic relations, it is accompanied by the need for the development of conceptual and methodological approaches to the

invention of a mechanism providing financial and economic security, its integration into the system of national governance.

However, creating a complete mechanism to ensure the financial and economic security primarily involves solving a wide range of issues relating to its formulation, at the first place, it concerns the criteria and the principles of financial and economic security.

For better and more effective application of the principles of public finance and economic security, they should be classified according to specific criteria.

This will outline the general rules and differentiate them from special rules, which have to act only in the specific field in the provision of financial and economic security of Ukraine.

The following principles of the financial and economic security as internal, external, general legal, special and specific sectoral (specific) are analysed.

The system also suggested such principles: the principle of control of the society, state and local governments, which are shown in the various organs, legal entities and individuals; the principle of humanism based on respect for human rights, dignity and honour.

The proposed classification of the principles of financial and economic security of Ukraine allows scientifically revealing some of their independence and the existence of specific principles that should act only in certain parts of the financial and economic sphere of Ukraine.

In a practical aspect, the proposed classification will provide an opportunity to the government to build a clear and consistent government policy and ensure the appropriate level of financial and economic security of Ukraine.

Key words: safety, mechanism, principles, system of financial and economic security, governance.

Суспільні відносини у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки регулюються й охороняються за допомогою системи правових засобів – механізму правового забезпечення. Загальновідомим фактом є те, що весь світ складається із систем, кожна з яких містить елементи нижчого порядку, які, у свою чергу, об'єднані процесом досягнення спільної мети, досягнути якої можна лише в разі дотримання певної системи принципів [1, с. 42]. Зрозуміло, що під принципами варто розуміти переконання, погляд на речі чи вихідне положення якої-небудь теорії, вчення, тобто такі основи, які формують певні правила (обмеження) [2, с. 665]. Відтак у процесі дослідження теоретичних і практичних питань державної фінансово-економічної безпеки особливе місце, безумовно, посідають принципи її забезпечення. Тому потрібно звернути увагу на створення єдиної системи принципів, які доцільно покласти в основу побудови ефективного механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Аналіз літератури засвідчив, що лише окремі аспекти такого механізму розглядали вчені-економісти: О.І. Барановський, І.Ф. Бінько, М.М. Єрмошенко, В.Т. Шлемко. Вивчаючи зазначене питання, враховували погляди фахівців із безпеки: В.А. Ліпкана, О.С. Ліпкан, О.О. Яковенка; загальної теорії права: С.С. Алексєєва, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, В.М. Корельського, С.Л. Лисенкова, В.Д. Перевалова; фінансового права: Є.О. Алісова, Л.К. Воронової, О.М. Горбунової, М.В. Карасьової, М.П. Кучерявенка, О.П. Орлюк, П.С. Пацурківського, Н.І. Хімічевої та інших, за допомогою яких сформулювали висновки про роль фінансово-правових засобів у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки держави. Сучасна наука містить велику кількість наукових робіт, присвячених принципам державного управління, зокрема праці В.Б. Авер'янова, В.Ф. Опришка, В.В. Цветкова та багатьох інших. На жаль, особливої уваги не було приділено саме принципам механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки. Це, відповідно, негативно позначилось на ефективності функціонування сучасної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Метою статті є розгляд концептуальних і методологічних підходів виокремлення принципів механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки, його інтеграції в систему загальнодержавного управління. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: узагальнити наукові погляди на принципи механізму; з'ясувати особливості змісту адміністративно-правового механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Для повного та всеохопного дослідження цього питання потрібно з'ясувати передусім сутність самого поняття «забезпечення фінансово-економічної безпеки України», оскільки серед науковців відсутнє загальноприйняте його смислове наповнення. Деякі автори визначають забезпечення фінансово-економічної безпеки держави як діяльність держави й суспільства з упровадження системи заходів, спрямованих на досягнення оптимального стану фінансової системи, забезпечення національних фінансових інтересів. Забезпечення фінансово-економічної безпеки можливе лише за умови дотримання національних інтересів, при цьому пріоритетом держави у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки є підвищення добробуту життя громадян [3, с. 72].

Хоча наведене визначення й дає більш-менш чітке розуміння досліджуваного процесу, але не враховує певних важливих аспектів. По-перше, проблема полягає в тому, що для розкриття поняття використано інший термін («фінансова безпека держави»), який ще сам не має загальноприйнятого змісту. Це вносить певне непорозуміння під час з'ясування та усвідомлення змісту досліджуваного явища. По-друге, у визначенні не уточнюється, які саме національні інтереси лежать у полі фінансової сфери. На нашу думку, цими інтересами є задоволення потреб у фінансових ресурсах безпосередньо будь-яких суб'єктів у державі.

Найбільш удалим ми вважаємо погляд О.І. Барановського, який зазначає, що забезпечення фінансової безпеки України – це діяльність держави й усього суспільства, спрямована на захист національних (за своїм змістом вони є інтегрованим вираженням життєво важливих інтересів особистості, суспільства й держави) фінансових інтересів, на запобігання загрозам розвитку й ліквідацію їх, зміцнення добробуту громадян і домашніх господарств, фінансового стану підприємств, організацій, установ, галузей, регіонів, держави [4, с. 178]. Проте це визначення, на нашу думку, має суттєвий недолік, а саме: не взято до уваги адміністративно-правове регулювання, яке найчастіше здійснюється шляхом прийняття нормативно-правових актів і забезпечення їх виконання. Тому пропонуємо визначити забезпечення державної фінансово-економічної безпеки як нормативно врегульовану діяльність суб'єктів держави, безпосередньо спрямовану на досягнення стану повної захищеності загальнодержавних фінансових інтересів, на запобігання загрозам розвитку й ліквідацію їх, зміцнення добробуту громадян, фінансового стану підприємств, організацій, установ, галузей, регіонів і держави загалом.

Потрібно зазначити, що вказана вище позиція щодо смислового наповнення категорії «забезпечення державної фінансово-економічної безпеки» має багатоаспектний характер, оскільки кількість суб'єктів, які беруть участь у забезпеченні державної фінансово-економічної безпеки, є досить великою.

Вагоме місце в забезпеченні державної фінансово-економічної безпеки посідає діяльність, яка здійснюється такими суб'єктами, як органи державної влади, та безпосередньо стосується загальнодержавних фінансових інтересів. Така діяльність держави є державною фінансовою політикою.

Зрозуміло, що державна фінансова політика реалізується за допомогою державного управління у фінансовій сфері, оскільки останню здебільшого розглядають як функцію виконавчої влади. Отже, принципи забезпечення державної фінансової безпеки певною мірою впливають із загальних принципів державного управління, оскільки державне управління у фінансовій сфері є складником державного управління загалом.

Потрібно звернути увагу на те, що під принципами державного управління потрібно розуміти об'єктивні закономірності й відносини суспільно-політичної природи, що визначають зміст, організаційну структуру та життєдіяльність компонентів державного управління, вони сформульовані у вигляді певних наукових положень, закріплених у своїй основі правом, і застосовуються в теоретичній і практичній державно-управлінській діяльності людей [5, с. 162].

19 червня 2003 року Верховною Радою України прийнято важливий для досліджуваного питання Закон України «Про основи національної безпеки України» [6]. Відповідно до проведеного нами аналізу, який прямо вказує на те, що державна фінансово-економічна безпека є невід'ємним складником національної безпеки, вважаємо за необхідне детально розглянути вищезазначений нормативно-правовий акт, оскільки для останньої закон передбачає існування відповідної системи принципів. Згідно зі ст. 5 Закону України «Про основи національної безпеки України», «основними принципами забезпечення національної безпеки є: пріоритет прав і свобод людини і громадянина; верховенство права; пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів; своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам; чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки; демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки; використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки» [6].

Також на забезпечення фінансово-економічної безпеки певний вплив мають принципи міжнародного права: мирне співіснування, самовизначення народів, суверенітет, рівність, співробітництво, сумлінне виконання міжнародних зобов'язань. Крім того, зазначена норма закріплює положення про те, що національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих у встановленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах [6].

Відтак, щоб забезпечити національну безпеку як загалом, так і окремих її елементів, необхідно розробити, розглянути і прийняти певні стратегічні документи. На таких документах повинні базуватися тактичні дії органів державної влади під час здійснення завдань щодо забезпечення державної фінансово-економічної безпеки.

Поряд із тим фінансова безпека є надзвичайно складною багаторівневою системою. Її утворює низка підсистем. Кожна з них є своєрідною, має власну структуру й логіку розвитку [4, с. 201].

Вирішальну роль у формуванні та забезпеченні ефективного функціонування системи фінансово-економічної безпеки відіграє, з одного боку, адекватне матеріальному й духовному потенціалу, національному надбанню України усвідомлення її національних фінансових цінностей, інтересів і цілей, а з іншого – їх закріплення в нормативно-правових актах, політичній і соціально-економічній організації українського суспільства, у практичній політиці. Причому національні фінансові цінності, інтереси та цілі – триада першоджерел, основних рушійних сил системи фінансово-економічної безпеки. Саме вони визначають зміст, характер, конфігурацію і спрямованість цієї системи. Варто підкреслити, що свою предметну форму національні фінансові цінності знаходять у національних фінансових інтересах.

Формування системи державної фінансово-економічної безпеки має відбуватися на основі розробки відповідної наукової теорії, концепції, стратегії й тактики, проведення адекватної політики, наявності необхідних інститутів, застосування засобів, способів і методів її забезпечення. Концепція забезпечення державної фінансово-економічної безпеки має містити пріоритетні цілі та завдання забезпечення фінансово-економічної безпеки, шляхи й методи їх досягнення, які б адекватно відбивали роль фінансів у сучасному соціально-економічному розвитку України. Її зміст повинен координувати загальнодержавні дії в галузі забезпечення безпеки на рівні окремих громадян, суб'єктів господарювання, галузей, секторів економіки, а також на національному, регіональному та глобальному рівнях. Без обґрунтованої Концепції забезпечення державної фінансово-економічної безпеки неможливо сподіватися на проведення ефективного соціально-економічного реформування в нашій країні.

Розробка Концепції забезпечення державної фінансово-економічної безпеки може дати можливість керівництву держави й усім зацікавленим силам більш глибоко осмислити та формалізувати зміст таких складних понять, як національні цінності й інтереси (що, у свою

чергу, може стати інструментом обґрунтування таких найважливіших політичних рішень, як формування Державного бюджету України, прийняття великомасштабних цільових програм, проведення структурної перебудови тощо); оволодіти методологією визначення джерел найбільш значущих загроз з метою завчасної розробки і своєчасного здійснення заходів щодо їх надійного планування тощо.

Аналіз наукових і нормативних джерел у сфері державної фінансово-економічної безпеки дає можливість зробити висновок, що нині відсутні, по-перше, комплексні наукові дослідження принципів забезпечення державної фінансово-економічної безпеки; по-друге, єдиний підхід до визначення системи принципів, на яких має базуватися фінансова безпека України; по-третє, наукова позиція щодо класифікації принципів забезпечення державної фінансово-економічної безпеки; по-четверте, їх нормативне закріплення.

Варто відзначити, що в науковців є різні точки зору щодо принципів забезпечення фінансової безпеки. О.І. Барановський до них зараховує такі: принципи законності, обґрунтованості, справедливості, рівноправності, багатовимірності, комплексності, неподільності, забезпечення балансу фінансових інтересів суб'єктів, взаємної відповідальності всіх суб'єктів фінансової безпеки, своєчасності й адекватності, дотримання максимально можливого рівня прозорості, еволюційності, наступництва, послідовності, інтегрованості в міжнародні системи фінансової безпеки, пріоритету договірних (мирних) заходів у вирішенні конфліктів фінансового характеру, сумісності, варіантності, співмірності, стабільності й надійності, ефективності [7, с. 39–40]. І.Ф. Білько, В.Т. Шлемко називають також верховенство закону та взаємну відповідальність особи, сім'ї, суспільства, держави [8, с. 9].

До системи принципів, на нашу думку, варто зарахувати принцип контролю суспільства загалом, держави, органів місцевого самоврядування в особі різних органів, юридичних і фізичних осіб; принцип гуманізму, що базується на поважанні прав людини, її гідності й честі.

Так, деякі науковці [9, с. 78] наводять такі основні принципи забезпечення фінансової безпеки: принципи законності; обґрунтованості; дієвості правоохоронного механізму та механізму розв'язання правових спорів і конфліктів у сфері фінансової безпеки; забезпечення балансу фінансових інтересів громадян, підприємств, держави й суспільства загалом; еволюційності виключно в інтересах держави; послідовності й наступництва; інтегрованості в міжнародні системи фінансової безпеки; пріоритету договірних заходів; сумісності систем фінансової, економічної та національної безпеки; альтернативності; стабільності й надійності; сумісності технічного та соціального складників фінансової безпеки з пріоритетом останнього; ризику, прийнятного для захисту людини в ринковому середовищі; ефективності фінансової безпеки.

Наявну класифікацію принципів механізму державного управління можливо покласти в основу механізму забезпечення фінансової безпеки, поділивши їх на внутрішні й зовнішні. До внутрішніх принципів належать принципи пріоритету прав і свобод людини та громадянина; верховенства права; законності; розмежування повноважень і взаємодії органів державної влади в забезпеченні безпеки; обґрунтованості; забезпечення балансу фінансових інтересів суб'єктів; взаємної відповідальності всіх суб'єктів забезпечення фінансової безпеки; своєчасності й адекватності заходів захисту національних фінансових інтересів реальним і потенційним загрозам; справедливості; гуманізму; рівноправності; багатовимірності; комплексності; неподільності; дотримання максимально можливого рівня прозорості; еволюційності; наступництва; послідовності; сумісності; варіантності; співмірності; ефективності; стабільності та надійності; контролю.

До зовнішніх принципів належать мирне співіснування; самовизначення народів; суверенітет; рівність; співробітництво; сумлінне виконання міжнародних зобов'язань; інтегрованість у міжнародні системи фінансової безпеки, пріоритет договірних (мирних) заходів у вирішенні конфліктів фінансового характеру; використання в інтересах України міждержавних систем і

механізмів міжнародної колективної безпеки; економічна недискримінація; свобода вибору форми організації зовнішньоекономічних зв'язків [10, с. 4].

Цілком очевидно, що поведінка учасників відносин у зазначеній сфері регулюється за принципом імперативності [11, с. 178] і принципами фінансово-правового регулювання (пріоритетності публічних інтересів, соціальної спрямованості, самостійності, гласності та плановості фінансової діяльності, розподілу функцій у сфері фінансової діяльності між представницькими й виконавчими органами) [12, с. 95-97].

Проте для кращого та ефективнішого застосування принципів забезпечення державної фінансово-економічної безпеки існує нагальна потреба проведення класифікації принципів, на яких має базуватися забезпечення фінансово-економічної безпеки України залежно від певних критеріїв. Указана класифікація дасть змогу окреслити загальні правила й розмежувати їх зі спеціальними правилами, які мають діяти лише в конкретній сфері під час забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Тому варто здійснити поділ принципів забезпечення державної фінансово-економічної безпеки на загальноправові, спеціальні та конкретно-галузеві (специфічні). Такий поділ дасть уявлення про те, на якому рівні не вистачає певних керівних засад, а також про те, де їх занадто велика кількість.

Під загальноправовими принципами забезпечення фінансово-економічної безпеки України пропонуємо розуміти правові принципи, які властиві будь-якому виду діяльності, що здійснюється в будь-якій сфері суспільних відносин. Це такі принципи, як пріоритет прав і свобод людини та громадянина, що означає перевагу в дотриманні прав і свобод як людей загалом, так і осіб, пов'язаних із нашою державою постійним політико-правовим зв'язком, над державними інтересами; верховенства права, тобто Конституція України має найвищу юридичну силу, а всі закони та інші нормативно-правові акти приймаються на її основі й повинні відповідати їй.

Під спеціальними принципами фінансово-економічної безпеки України пропонуємо розуміти такі, що властиві виключно діяльності, яка здійснюється у фінансовій сфері. Це такі принципи, як державне регулювання діяльності у фінансовій сфері України; оптимальне поєднання адміністративних та економічних методів впливу на фінансову сферу держави; збалансованість фінансових інтересів усіх суб'єктів у державі, що виявляється в оптимальному поєднанні пріоритетності задоволення фінансових інтересів громадян України, іноземців, осіб без громадянства та юридичних осіб (резидентів і нерезидентів), різноманітних галузей економіки; ефективність нормативно-правового регулювання фінансової сфери України; своєчасність і адекватність заходів захисту національних фінансових інтересів реальним і потенційним загрозам: передбачає застосування виправданих у конкретній ситуації засобів захисту національних фінансових інтересів протягом прийнятного часового проміжку; чітке розмежування повноважень і взаємодія органів державної влади в забезпеченні державної фінансової безпеки означає, що повноваження державних органів під час здійснення ними своїх функцій чітко розмежовуються та закріплюються в спеціальних законах, положеннях і нормативних актах про взаємодію; використання в інтересах України міждержавних систем і механізмів глобальної фінансової безпеки; всебічна нормативно-правова урегульованість суспільних відносин, що виникають під час задоволення фінансових інтересів будь-якими суб'єктами та пов'язаних із ними суспільних відносин.

Під конкретно-галузевими (специфічними) принципами забезпечення фінансово-економічної безпеки України пропонуємо розуміти такі, що властиві основним сферам фінансової діяльності. Отже, вказана група принципів матиме внутрішню класифікацію, а саме: бюджетна, податкова, кредитно-банківська та сфера валютного регулювання.

Кожна з перерахованих груп містить властиві лише їй певні принципи, які мають власну специфіку. Ці принципи, як продемонстровано вище, містяться в спеціальних законах, що регулюють суспільні відносини в кожній із зазначених сфер. Зазначимо, що закріплені в

спеціальних законах принципи, які ми зараховуємо до конкретно-галузевих, повинні бути враховані, систематизовані та викладені під час кодифікації нормативно-правової бази в фінансовій сфері України.

Розроблена й запропонована класифікація принципів забезпечення фінансово-економічної безпеки України дає змогу з наукового погляду розкрити певну їх незалежність та існування специфічних принципів, які повинні діяти лише в певній частині фінансово-економічної сфери України. У практичному аспекті запропонована класифікація дасть можливість керівництву держави чітко й послідовно вибудовувати державну політику та забезпечити фінансово-економічну безпеку України на належному рівні. Зауважимо також, що наведена класифікація не є вичерпною й може бути доповнена чи змінена залежно від рівня розвитку держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пастернак-Таранушенко Г. Філософські засади забезпечення економічної безпеки держави / Г. Пастернак-Таранушенко // Стратегічна панорама. – 2001. – № 1 (2). – С. 38-45.
2. Экономический и юридический словарь / под ред. А.Н. Азрилиана. – М. : Ин-т новой экономики, 2004. – 1085 с.
3. Калач Г. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації / Г. Калач // Науковий вісник Національної академії ДПС України. – 2004. – № 4. – С. 69-74.
4. Барановський О.І. Фінансова безпека / О.І. Барановський. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
5. Реформа державного управління в Україні : проблеми і перспективи. – К. : Оріяни, 1998. – 364 с.
6. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
7. Барановський О.І. Фінансова безпека / О.І. Барановський. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
8. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : [монографія] / О.І. Барановський. – К. : НТЕУ, 2004. – 759 с.
9. Шлемко В.Т. Економічна безпека України : сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. – К. : НІСД, 1997. – 144 с.
10. Державне управління в Україні : [навчальний посібник] / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 1999. – 265 с.
11. Дмитренко Е.С. Особливості правового забезпечення фінансової безпеки держави / Е.С. Дмитренко // Правовий тиждень. – 2007. – 24 квітня. – № 17. – С. 4.
12. Алексеев С.С. Структура советского права / С.С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1975. – 258 с.
13. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Загальна частина : [навчальний посібник] / Е.С. Дмитренко. – К. : Алерта ; КНТ, 2006. – 376 с.

REFERENCES

1. Pasternak-Taranushenko, H. (2001), "The philosophical foundations of economic security of the state", *Stratehichna panorama*, no. 1 (2), pp. 38–45.
2. Azriliyan, A.N. (2004), *Ekonomicheskij i yuridicheskij slovar* [Economic and law dictionary], Institute of new economy, Moscow, Russia.
3. Kalach, G. (2004), "Financial security of the state in terms of globalization", *Naukovyi visnyk Natsionalnoyi akademiyi DPS Ukrayiny*, no. 4, pp. 69–74.
4. Baranovskiy, O.I. (1999), *Finansova bezpeka* [Financial security], Feniks, Kyiv, Ukraine.

5. (1998), *Reforma derzhavnoho upravlinnya v Ukrayini : problemy i perspektyvy* [Reform of state administration in Ukraine : problems and prospects], Oriyany, Kyiv, Ukraine.
6. “On Basis of National Security of Ukraine” : Law of Ukraine on 19 June 2003 № 964-IV, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2003, no. 39, art. 351.
7. Baranovskiy, O.I. (1999), *Finansova bezpeka* [Financial security], Feniks, Kyiv, Ukraine.
8. Baranovskiy, O.I. (2004), *Finansova bezpeka v Ukrayini (metodolohiya otsinky ta mekhanizmy zabezpechennya) : monohrafiya* [Financial security in Ukraine (assessment methodology and mechanisms of ensuring) : monograph], NTEU, Kyiv, Ukraine.
9. Shlemko, V.T. and Binko, I.F. (1997), *Ekonomichna bezpeka Ukrayiny : sutnist i napryamky zabezpechennya* [Economic security of Ukraine : the essence and directions of providing], NISD, Kyiv, Ukraine.
10. Averyanov, V.B. (1999), *Derzhavne upravlinnya v Ukrayini : navchalnyi posibnyk* [Public administration in Ukraine : textbook], Institute of the state and right for the name of V.M. Koreckiy, Kyiv, Ukraine.
11. Dmitrenko, E.S. (2007), “Features of legal framework of the state financial security”, *Pravovyi tyzhden*, no. 17, p. 4.
12. Alekseev, S.S. (1975), *Struktura sovetskoho prava* [Structure of the Soviet Law], Yuridicheskaya literatura, Moscow, Russia.
13. Dmitrenko, E.S. (2006), *Finansove pravo Ukrayiny. Zahalna chastyna : navch. posibnyk* [Financial law of Ukraine. General part : textbook], Alerta ; KNT, Kyiv, Ukraine.

УДК 342.72/.73 – 053.5 (477)

ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Навроцький О.О., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна
inter_law@karazin.ua*

У статті досліджено класифікації адміністративно-правових гарантій забезпечення прав людини в Україні. Запропонована власна класифікація адміністративно-правових гарантій забезпечення прав дитини в Україні. Пропонується вважати адміністративно-правові гарантії забезпечення прав дитини в Україні факторами, що впливають на процес здійснення прав дитини, та поділити їх на дві групи: нормативно-правові й організаційно-правові адміністративні гарантії.

Ключові слова: права дитини, гарантії, універсальні гарантії, конституційно-правові гарантії, галузеві гарантії, адміністративно-правові гарантії, захист прав дитини, забезпечення прав дитини.

ВИДЫ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫХ ГАРАНТИЙ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВ РЕБЕНКА В УКРАИНЕ

Навроцкий А.А.

*Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, площадь Свободы 4, г. Харьков, Украина
inter_law@karazin.ua*

В статье исследованы классификации административно-правовых гарантий обеспечения прав человека в Украине. Предложена собственная классификация административно-правовых гарантий обеспечения прав ребенка в Украине. Предлагается понимать под административно-